

Vragenboekje

Voor dit examen zijn maximaal 49 punten te behalen; het examen bestaat uit 17 vragen en één samenvattingsopdracht. Voor elk vraagnummer is aangegeven hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Geef niet meer antwoorden (zinnen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld één zin wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één zin, dan wordt alleen de eerste zin in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1 De tijdgeest en de doodstraf

- 1p 1 ■ In alinea 3 worden vergeldingsacties die door landen zijn uitgevoerd, besproken. Wat wordt de lezer daarmee over vergeldingsacties duidelijk gemaakt?
- Duidelijk gemaakt wordt
- A dat zulke vergeldingsacties net zo erg zijn als het toepassen van de doodstraf.
  - B dat zulke vergeldingsacties niet betrokken mogen worden in een discussie over de doodstraf.
  - C dat zulke vergeldingsacties niet te rechtvaardigen zijn.
  - D dat zulke vergeldingsacties verworpen zouden moeten worden door principiële tegenstanders van de doodstraf.

- 4p 2 □ Leg uit waarom de houding van de NAVO-landen bekritiseerd wordt. Baseer je antwoord op gegevens uit alinea 6. Gebruik maximaal 30 woorden.

Over het recht op leven wordt bij de berechting van individuele burgers anders geoordeeld dan bij het ingrijpen van staten.

- 3p 3 □ Welke van de hier gegeven begrippen uit de tekst *De tijdgeest en de doodstraf* hebben met het individu te maken en welke met de staat?
- 1 openbaar proces
  - 2 onschuldige slachtoffers
  - 3 vergeldingsacties
  - 4 principiële stellingname
  - 5 nationale veiligheid
  - 6 openbare veiligheid
- Neem onderstaande tabel over en vul de nummers in.

Individu	Staat

- 1p 4 ■ “Wordt hier niet met twee maten gemeten?” (regels 80-81) Op welke inconsequentie wordt met deze zin gedoeld? Baseer je antwoord op het tekstgedeelte van de alinea’s 3 t/m 9.
- A Als het om individuen gaat, legt men andere maatstaven aan dan wanneer het om staten gaat.
  - B Als staten tegen staten vechten, worden doorgaans geen consequente maatstaven gehanteerd.
  - C Principes kunnen slechts in uitzonderlijke politieke omstandigheden op hun waarde getoetst worden.
  - D Velen gaan alleen van een bepaald principe uit in een situatie waarin hun dat goed uitkomt.
- 1p 5 ■ Op welk soort argumentatie berust het tekstgedeelte van de alinea’s 4 t/m 6 voornamelijk? Argumentatie die gebaseerd is op
- A feitelijke gegevens.
  - B oorzaken en gevolgen.
  - C overeenkomst of vergelijking.
  - D veronderstellingen.

De grondleggers van de idee der mensenrechten (zie alinea 15) hebben zich indertijd expliciet voor de doodstraf uitgesproken.

- 1p **6** ■ Hoe wordt dit historische gegeven in de tekst gebruikt?
- A Als argument ter ondersteuning van de opvatting dat ideeën over beschaving tijdgebonden zijn.
  - B Als argument ter ondersteuning van de opvatting dat mensenrechten en doodstraf elkaar niet uitsluiten.
  - C Als voorbeeld van een primitieve vorm van beschaving.
  - D Als voorbeeld van meten met twee maten.

De tekst *De tijdgeest en de doodstraf* kan worden onderverdeeld in drie delen:

1 Inleiding

2 Motieven voor de doodstraf

3 Straf en tijdgeest

- 1p **7** ■ Bij welke alinea begint het derde deel *Straf en tijdgeest*?
- A alinea 12
  - B alinea 13
  - C alinea 14
  - D alinea 15

- 1p **8** ■ Welke zin bevat de kerngedachte van de tekst?
- A De acceptatie van de doodstraf past bij de huidige Amerikaanse cultuur met haar bij uitstek democratische opvattingen.
  - B De principiële afwijzing van de doodstraf past bij de huidige Europese cultuur met haar sterke nadruk op mensenrechten.
  - C De principiële veroordeling van de doodstraf als onbeschaafd komt neer op het verabsoluteren van een zienswijze die in feite tijd- en cultuurgebonden is.
  - D Europese landen die de doodstraf principieel afwijzen, meten bij de idee van de mensenrechten met twee maten.

- 1p **9** ■ Welke bewering over de doodstraf is, gelet op de tekst, het standpunt van de auteur?
- A Alleen in extreme omstandigheden als oorlog is de doodstraf gerechtvaardigd.
  - B De doodstraf dient men principieel te verwerpen.
  - C Een beschaafde staat zou nooit of te nimmer zijn toevlucht moeten nemen tot de doodstraf.
  - D Het uitbannen van de doodstraf als strafmaatregel getuigt van een hoog beschavingspeil.

fragment 1

Marjonne Maan

(Deelnemer aan een internetdiscussie over de tekst 'De tijdgeest en de doodstraf')

Mijns inziens is ons rechtssysteem niet gebaseerd op het recht op wraak en vergelding, hoe menselijk en begrijpelijk deze gevoelens ook zijn. Uitgangspunt moet zijn hoe misdaden voorkomen dienen te worden. Dit kan bijvoorbeeld door het bieden van psychische hulp en begeleiding aan criminelen. In het ergste geval lijkt levenslange opsluiting de enige vorm van preventie te zijn. Of dit erger is dan de doodstraf doet niet ter zake: iemand vermoorden is altijd een misdrijf, ook als de moordenaar de staat zelf is.

- 1p **10** ■ Wat zal vermoedelijk het oordeel zijn van de auteur van de tekst *De tijdgeest en de doodstraf* over de stellingname in tekstfragment 1?
- A Hij zal het ermee eens zijn dat een staat beter niet tot de doodstraf over kan gaan, maar hij zal niet uitsluiten dat de doodstraf ooit weer toegepast zal worden.
  - B Hij zal het ermee eens zijn dat voor een staat dezelfde normen gelden als voor een individu.
  - C Hij zal het niet met de stellingname uit tekstfragment 1 eens zijn, omdat hij andere opvattingen heeft over de uitgangspunten van ons rechtssysteem.
  - D Hij zal het niet met de stellingname uit tekstfragment 1 eens zijn, omdat hij principiële bezwaren tegen de doodstraf relateert.

- 1p **11** ■ In hoeverre wordt in tekstfragment 1 het onderwerp ‘de doodstraf’ anders besproken dan in de tekst *De tijdgeest en de doodstraf* gebeurt?
- A In tekstfragment 1 wordt een principieel standpunt ingenomen, terwijl in de tekst *De tijdgeest en de doodstraf* alleen standpunten van andere wetenschappers besproken worden.
  - B In tekstfragment 1 wordt, evenals in de tekst *De tijdgeest en de doodstraf* gebeurt, ingegaan op het vergeldingsmotief, maar dit wordt in de tekst *De tijdgeest en de doodstraf* niet in verband gebracht met het begrip ‘beschaving’.
  - C In tekstfragment 1 wordt niet zozeer, zoals in de tekst *De tijdgeest en de doodstraf* gebeurt, de aandacht gericht op de doodstraf, maar meer op de preventie van misdaden.

In alinea 11 van de tekst *De tijdgeest en de doodstraf* wordt een bepaalde publicatie uit *The New Republic* aangehaald, waarin een Amerikaanse reactie wordt gegeven op de kritiek uit Europa.

- 2p **12** □ Waaruit bestaat het verwijt dat aan het adres van de Amerikanen wordt gemaakt?
Gebruik maximaal 15 woorden.
- 2p **13** □ Met welk argument verdedigen de Amerikanen hun eigen standpunt?
Gebruik maximaal 15 woorden.
- 3p **14** □ Welke drie bezwaren kunnen de Amerikanen of zouden de Amerikanen kunnen inbrengen tegen het Europese standpunt?
Nummer de afzonderlijke bezwaren. Baseer je antwoord op het tekstgedeelte van de alinea’s 10 tot en met 12 van de tekst De tijdgeest en de doodstraf.

fragment 2

Marc Kroes

(Deelnemer aan een internetdiscussie over de tekst ‘De tijdgeest en de doodstraf’)

Een van de vragen bij de discussie over de doodstraf in Nederland is of levenslange gevangenisstraf erger is dan de doodstraf. Dat is een puur subjectieve kwestie.

Een ander argument kwam van het Amerikaanse blad *The New Republic*, dat stelde dat de meerderheid in Europa voor de doodstraf was. Is dat echt zo? Kennis van de gang van zaken bij de doodstraf zou de opvattingen van velen wel eens grondig kunnen veranderen. Bovendien heeft het volk democratisch gekozen voor partijen die de doodstraf niet in hun programma opgenomen hebben.

Een zeer belangrijk argument is het onomkeerbaarheidsprincipe. Als een persoon geëxecuteerd is, is er geen weg terug meer. Bij een gevangenisstraf daarentegen is er de mogelijkheid een eventuele fout ongedaan te maken.

Ik ben tegen de doodstraf, maar voor een zuivere discussie.

- 4p **15** □ Met welke *twee* argumenten onderbouwt de auteur van tekstfragment 2, Marc Kroes, zijn bezwaar tegen de opvatting van het blad *The New Republic*?

In tekstfragment 2 wordt het onomkeerbaarheidsprincipe een belangrijk argument genoemd tegen de doodstraf.

- 1p **16** ■ Van welk type argument is hier sprake?
Een argument op basis van
- A geloof
  - B gevolgen
  - C gezag

De auteur van tekstfragment 2 zegt vooral uit te zijn op een ‘zuivere discussie’.

- 1p **17** ■ Hoe kan de bijdrage aan de discussie zoals in de tekst *De tijdgeest en de doodstraf* is verwoord het beste getypeerd worden?
In de tekst *De tijdgeest en de doodstraf*
- A wordt een neutrale beschrijving gegeven van maatschappelijke standpunten met betrekking tot de doodstraf.
  - B wordt geprobeerd aan te tonen dat de doodstraf op verkeerde gronden wordt gelegitimeerd.
  - C wordt geprobeerd de discussie over de doodstraf in de juiste historische context te plaatsen.
  - D wordt ingegaan op inconsequente redeneringen en verabsolutering van zienswijzen inzake de doodstraf.

Tekst 2 Democratie gaat zonder debat failliet

- 20p **18** □ Maak een goedlopende samenvatting in correct Nederlands van de tekst *Democratie gaat zonder debat failliet* in maximaal 180 woorden.
Zorg ervoor dat deze samenvatting begrijpelijk is voor iemand die de oorspronkelijke tekst niet kent.
Neem in je tekst op:
- de centrale stelling;
  - de vier belangrijkste ondersteunende argumenten;
  - de consequentie die het politieke klimaat in Nederland heeft voor de wijze waarop politici hun taak uitvoeren;
  - welk gevolg die taakuitvoering heeft voor het imago van de politiek en welk oordeel daarover wordt uitgesproken;
  - welke remedie voor de geschetste problematiek wordt voorgesteld.

Einde
